

ПРЕДГОВОР

Први, јубиларни Шематизам Епархије бањалучке „Српска православна Епархија бањалучка 1900–2000“ објављен је у намјери да се, на основу једног прегледно снимљеног стања у Епархији (са комплетном фото-документацијом црквених објеката) и краћим историјским приказом развоја и живота Српске православне цркве на просторима сјеверозападне Босне, односно Епархије бањалучке, читаоцу предоче актуелна, а донекле и претходна, ранија црквена догађања – како би се, бар дјелимично, попунила празнина настала усљед седамдесетпетогодишњег прекида и неизлажења Шематизма, почев од 1925. године, када је изишао посљедњи, III Шематизам Српско-православне Епархије бањалучке и бихаћке.

Тежиште II Шематизма, приређеног 2005. године, стављено је на догађања и промјене у Епархији у периоду од 2000. до 2005. године, а да би се читаоцу омогућило лакше и боље визуелно сагледавање динамике црквеног градитељства, публиковане су само фотографије новоизграђених објеката, и објеката који су – доградњом, проширењем и преправкама – у том периоду значајније измијењени.

Нови, III Шематизам, који је приређен из наметнуте потребе да се покаже динамика развоја и садашње стање Епархије, доноси преглед свих значајних (завршених и започетих) активности у протеклом десетљећу (2005–2015. године), које, ако се може судити по спољним, материјалним резултатима рада, милошћу Божијом и стицајем одговарајућих околности, представља, вјероватно, најплоднији период наше досадашње активности. С друге стране, указану прилику – да се након 35 година нашег рада у овој Епархији (1980–2015) осврнемо на пређени пут, и у цјелини сагледамо оно што је до сада у Епархији урађено, искористили смо да у овом Шематизму објавимо цјелокупну фото-документацију свих црквених објеката (парохијских, филијалних и гробљанских храмова, парохијских домова и црквених сала), и тако, савременицима и потомцима, оставимо аутентично и цјеловито свједочанство о заједничким напорима са нашим парохијским свештенством, монаштвом и честитим православним народом – да се зацијеле вишевјековне ране наше страдалне Епархије, и успостави пуноћа црквено-парохијског живота.

У протеклом десетогодишњем периоду, у нашој Епархији настављени су и завршени започети послови, али и започети нови, за које су се стекли услови. Посебна пажња посвећена је унапређењу црквеног и духовног живота, градњи нових и обнови старих црквених објеката, оснивању нових и васпостављању

угашених парохија и манастира. У исто вријеме, дужна пажња посвећена је образовању (школовању и дошколовању), како свештеничких кандидата тако и раније рукоположених свештеника. Нове и васпостављене парохије попуњене су паросима и успостављен је редован парохијски живот.

Снагом вјере, која се показује кроз дјела, за протеклих десет година обновљено је и изграђено преко стотину храмова, парохијских домова и црквених сала. Рукоположено је и упућено на пастирско служење 78 свештенослужитеља мирског и монашког реда, док је на школовање у богословијама и Богословским факултетима упућено скоро два пута више кандидата. На тај начин, односно изградњом већег броја нових храмова и парохијских домова, питања богослужбеног и стамбеног простора, генерално посматрано, ријешена су на дужи период, док је, значајнијим подмлађивањем свештенства, на дужи период ријешено и питање свештеничког кадра.

Православна вјеронаука, која се већ скоро двије и по деценије успјешно предаје у основним школама Републике Српске, и чија је улога, на плану препорода Српског народа, од непроцјењивог значаја, остала је у врху наших приоритета. Сви наши пароси су, истовремено, и вјероучитељи, с тим што наставу вјеронауке одржава и мањи број вјероучитеља цивила, дипломираних теолога, који се налазе под директним надзором надлежних пароха.

Период између изласка II и III Шематизма (2005–2015) обиљежиле су велике, за град Бању Луку јединствене и непоновљиве, свечаности, 2009. године. – Освећено је пет градских парохијских храмова: Саборни храм Христа Спаситеља, спомен-храм Светог Георгија (насеље Дракулић), храм Светих апостола Петра и Павла (насеље Петрићевац), храм Светог Јована Богослова (насеље Лауш) и храм Светог Василија Острошког (насеље Обилићево), а обновљена је Богојављенска, и установљена Спасовданска литија.

Међутим, и поред евидентног свеопштег напретка Епархије, као и наше свијести о јеванђелској истини да *Цркву ни врата адова не могу надвладати*, не можемо да се не осврнемо и констатујемо постојање великих потешкоћа (спољних и унутрашњих), које су дио наше свакодневице и мукотрпног живота на овим просторима. С једне стране, креатори новог свјетског поретка, који су нам најприје наметнули грађански рат, сада нам упорно и дрско намећу своју демо(но)кратију, а с друге стране, наше унутрашње несреће и невоље: неслоге, политичка и идеолошка разједињеност, сиромаштво (стварно и умишљено), изазвано нерадом и несналажењем, недопустиво низак природни прираштај становништва, напуштање села и, опасније од свега, одсуство свијести о томе шта нам се догађа и какве све последице из тога могу проистећи.

У таквом амбијенту дјелује наша Црква, и то не само у нашој Епархији, него и на нашем ширем духовном простору, и њена улога када је у питању

очување идентитета и, уопште, опстанак и будућност Српског народа, пресудна је и немјерљива. Дубоко свјесни те чињенице, настојимо урадити што је могуће више, покренути, одушевити и повести ка остварењу узвишених јеванђелских идеала, задатих свакој генерацији. Само Васкрслим Христом Богом и Његовим Јеванђељем осмишљен живот даје снагу, како појединцу тако и цијелом народу, да се спремно сусретне и успјешно носи са искушењима са којима се сусрећемо у овоме свијету и времену у коме живимо. Настојимо да своје раду и старању не дамо више али ни мање значаја него што му припада, јер по ријечима Светог апостола Павла, „*нити је што онај који сади нити онај који залијева, него Бог који учини да узросте. А који сади и који залијева једно су, и сваки ће примити плату према своме труду*“ (I Кор. 3, 7-8).

Надамо се да ће овај Шематизам пружити нашим читаоцима основне податке и реалну слику садашњег стања Православне цркве у Епархији бањалучкој, и тако испунити главни циљ, ради кога смо и кренули у овај издавачки подухват. Исто тако, очекујемо да ће ова књига бити незаобилазно штиво за све који у будућности буду изучавали историју наше Цркве и народа на овим просторима.

Захваљујемо нашем свештенству, сарадницима и помоћницима који су се потрудили око припреме и штампања ове књиге.

Бања Лука,
О Светом Сави 2016. године

Е. Ј.